

ANTIFASCISME

DENGANG OG NÅ - HVA HAR VI LÆRT?

FOREDRAG OG SAMTALER PÅ MELAHUSET,
MARIBOES GATE 8, OSLO, HØSTEN 2024:

PROGRAM

HL-SENTERET

JØDISK MUSEUM OSLO

Nervose
Tider

ANTIFASCISMEN DENGANG OG NÅ – HVA HAR VI LÆRT?

En av de største truslene mot demokratiet i dag er fremveksten av antidemokratiske, totalitære og nyfascistiske bevegelser, partier og regimer mange steder i verden. Dette viser oss at kampen for demokratiet og mot fascismen ikke er vunnet én gang for alle, men tvert imot må intensiveres.

Fascismen har både som historisk og samtidig fenomen fått stor oppmerksomhet. Det har derimot ikke de bevegelsene og aktivistene som gjennom tidene aktivt har bekjempet fascismen. Her er det imidlertid mye lærdom å hente som også er relevant i dagens situasjon.

LO, Holocaust-senteret og Jødisk Museum i Oslo arrangerer derfor en foredrags- og samtaleserie om anti-fascismen før og nå. Formålet er å hente lærdommer som kan gjøre oss bedre rustet i den pågående kampen mot de kreftene som truer demokratiet.

LO

HOLOCAUST-SENTERET

JØDISK MUSEUM I OSLO

Podcastserien **NERVØSE TIDER** har laget en dobbeltepisode knyttet til møteserien:

SLAGET I BIRKELUNDEN 1933 - OG KAMPEN OM DEMOKRATIET

Du finner den på alle strømmetjenester og nervosetider.no.

PROGRAM:

Torsdag 5. september, kl. 18.30:

Mathias Wåg, Espen Lauritzen, Natalia Zubillaga og Jonas Bals:

NORSK OG SVENSK ANTIFASCISME PÅ 1990-TALLET – OG I DAG.

I 1990-årene var både Norge og Sverige preget av en fascistisk voldsbølge, og nynazister forsøkte å få kontroll over gatene i flere byer. Hvordan organiserte ungdommer som ble rammet, antirasister og antifascister seg i møte med denne volden? Hva var likhetene og forskjellene mellom antifascistisk motstand i Norge og Sverige – og hvordan ser situasjonen ut i dag, i et Sverige der Sverigedemokraterna har fått hånden på rattet?

Tirsdag 10. september, kl. 18.30:

Mats Tangestuen:

JØDISK ANTIFASCISME OG MOTSTAND UNDER KRIGEN.

Jøder i Norge hadde en høyere deltakerprosent enn majoritetsbefolkningen i væpnet motstand under krigen. Innlegget vil belyse ulike former for motstand og se på jøders deltakelse i den antifascistiske kampen på 1930-tallet.

Terje Emberland og Graham Macklin:

JØDER SOM SLO TILBAKE.

Jødiske aktivister har spilt en avgjørende rolle i britisk antifascisme etter krigen. Den såkalte «43 Group» ble opprettet etter andre verdenskrig av jødiske eks-soldater. Gruppen brøt opp fascistenes møter, infiltrerte deres grupper og konfronterte dem i gatekamper. «62 Group» sprang ut av 43-gruppen og aksjonerte mot fascister som utøvde vold mot minoritetsgrupper. Gruppen infiltrerte også nynazistiske bevegelser og avslørte deres internasjonale kontakter.

Onsdag 11. september, kl. 18.00.

ANTIFASCISTISK BYVANDRING PÅ GRÜNERLØKKA.

med Jonas Bals og Terje Emberland

Oppmøte ved Spaniamonumentet i Birkelunden. Arrangør Grünerløkka historielag.

Grünerløkka var i mellomkrigstiden et rødt arbeiderstrøk hvor det også bodde mange jøder. Likevel hadde den antisemittiske avisen *Fronten* sine redaksjonslokaler og Norges første naziparti sitt hovedkvarter i strøket. Dette førte til mange konfrontasjoner mellom fascister, rasister og antifascister. Dette kulminerte med «Slaget i Birkelunden», da tusenvis av motdemonstranter møtte opp under Nasjonal Samlings valgkampmøte høsten 1933. Hvem var nazistene på Grünerløkka, og hvem var alle antifascistene som jagde dem vekk?

Torsdag 19. september, kl. 18.30:

Helene Lööw, Charlie Krautwald og Jonas Bals:

1930-ÅRENES DANSKE, SVENSKE OG NORSKE ANTIFASCISME. HVA KAN VI LÆRE?

Hvor samlet eller splittet var arbeiderbevegelsen i sin antifascistiske kamp i mellomkrigstiden? Hvilke uenigheter fantes det knyttet til strategi og metoder? Hadde man allierte i kampen, for eksempel blant liberale borgerlige og den jødiske minoriteten? Hvilke lærdommer fra mellomkrigstidens antifascisme kan vi trekke i dag?

Torsdag 10. oktober, kl. 18.30:

Alexa Døving og Mette Andersson:

MINORITETENES ROLLE I ANTIRASISTISK AKTIVISME.

Hva er antirasisme i norsk historie og samtid? Politikk, paroler eller bruk av vold? Hvilken plass har ulike minoriteter i kampen mot fascisme og rasisme? Truer identitetspolitikk brede allianser i motstanden mot rasismen?

Runar Jordåen:

ANKLAGER OM HOMOSEKSUALITET I DEN ANTIFASCISTISKE KAMPEN.

På 1930-tallet fikk begrepet «homoseksualitet» en betydning i konfrontasjonene mellom fascister og antifascister i Norge. Venstresiden kunne beskyldte den mannsdominerte nazibevegelsen for å være et homoseksuelt fenomen, mens norske nasjonalsosialister kritiserte «jødiske seksualprofeter» for å forsvare likekjønnet samliv. Hvorfor ble beskyldninger om homoseksualitet et så sentralt politisk virkemiddel?

OM DELTAKERNE:

Mette Andersson er sosiolog ved Universitetet i Oslo. Hun arbeider med et prosjekt om antirasisme i Norge som undersøker ulike aspekter ved den norske antirasistiske bevegelsen, blant annet ulike generasjoner av aktivister, identitetsdilemmaer i bevegelsen og framtidssvisjoner om Norge.

Jonas Bals er historiker og LO-rådgiver og har nylig utgitt boken *Våre kamper. Mot rasisme og fascisme 1865-1940*. I oppfølgeren *Kampen fortsetter. Mot rasisme og fascisme 1940 til i dag* (høst 2024) skriver han også om sitt eget engasjement i 1990-årenes antifascistiske bevegelse.

Alexa Døving er religionsviter og forsker ved Holocaust-senteret. Hun har skrevet bøker og artikler om storsamfunnets holdninger til ulike minoriteter, konsekvenser av slike holdninger og erfaringer som minoritet. Hun forsker også på emner som rasisme, muslimfiendtlighet, antisemittisme og konspirasjonsforestillinger.

Terje Emberland er historiker og forsker ved Holocaustsenteret. Han har skrevet en rekke bøker og artikler om fascismens historie, norsk okkupasjonstid, antisemittisme og konspirasjonsteorier. Han har i flere tiår vært aktiv antifascist tilknyttet tidsskriftene *Searchlight* og *Monitor*.

Runar Jordåen er historiker og førstebibliotekar ved Universitetet i Bergen og har i en årrekke forsket og skrevet om ulike aspekter på skeiv historie i Norge. Han har også vært sentral i oppbygningen av Skeivt arkiv.

Charlie Kratutwald er historiker ved Universitet i København og har skrevet bøker og artikler om dansk antifascistisk aktivisme i mellomkrigstiden. For tiden arbeider han med forskningsprosjekter knyttet til dansk fascisme og antisemittisme.

Espen Lauritzen er tidligere Blitzer og har i en årrekke vært aktiv antifascist.

Heléne Lööw er historiker ved Uppsala universitet og har skrevet en rekke bøker og artikler om fascisme, nasjonalsosialisme, politisk vold og rasisme. Hennes bok om svensk fascismes historie er regnet som standardverket om emnet.

Graham Macklin er forsker ved Senter for ekstremismeforskning ved Universitetet i Oslo og har blant annet skrevet flere bøker og artikler om fascismen i Storbritannia.

Mats Tangestuen er historiker og faglig leder ved Jødisk Museum i Oslo. Han har produsert bøker, artikler og laget utstillinger og dokumentarfilm om okkupasjonstiden, jødisk liv og Holocaust i Norge.

Mathias Wåg er frilansjournalist, ansvarlig utgiver av tidsskriftet *Brand* og driver podkasten «Apans anatomi». Han har bakgrunn i svenske Antifascistisk Aktion og frilanskollektivet Researchgruppen.

Natalia Zubillaga er hovedtillitsvalgt i Norsk Tjenestemannslag (NTL) på Universitetet i Oslo og tidligere aktivist i Ringerike Antirasistisk Ungdom.